

Nasjonale føringer for nettbaserte hjelpemidler til eksamen i grunnskolen

Skoleeiere skal i samarbeid med skoleledere sørge for at elever og voksne deltakere har tilgang til et avgrenset antall nettbaserte hjelpemidler under sentralt gitt eksamen i grunnskolen.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 30.11.2017

Lovhenvisninger

Sentralt gitt skriftlig eksamen er omtalt i § 3-31 i forskrift til opplæringsloven og § 3-29 i forskrift til friskoleloven.

Med friskoler og private skoler menes skoler godkjent etter friskoleloven § 2-1 og opplæringsloven § 2-12.

Utdanningsdirektoratet fastsetter hvilke hjelpemidler som er tillatt å benytte under sentralt gitt eksamen. Fra våren 2018 gjelder nye, obligatoriske nasjonale føringer for hjelpemiddelbruk til sentralt gitt eksamen i grunnskolen. Føringerne gjelder for kommuner, friskoler og private skoler.

De nasjonale føringerne innebærer at skoleeiere i samarbeid med skoleledere skal sørge for at elever og voksne deltakere har tilgang til et avgrenset antall nettbaserte hjelpemidler under sentralt gitt eksamen i grunnskolen. Videre beskriver føringerne et minimumskrav og et øvre tak for antall nettbaserte hjelpemidler som skoleeiere skal tilby alle sine eksamenskandidater.

Disse føringerne gjelder kun *nettbaserte* hjelpemidler. Det er som tidligere også mulig å tilby hjelpemidler som er på papir, eller som er tilgjengelig offline.

Målsettingen med føringerne er

- å sikre en mest mulig rettferdig og lik eksamensgjennomføring
- at elevene skal ha tilgang på kjente hjelpemidler som benyttes i opplæringen
- å bidra til at forskjellen mellom skoler ikke blir for stor

Eksamensoppgavene er fortsatt utformet på en slik måte at det ikke er nødvendig å ha tilgang på nettressurser eller andre hjelpemidler for å kunne svare på oppgavene. Elevene og de voksne deltakerne skal vise egen fagkompetanse ved å svare relevant på oppgavene. Hjelpemidler under eksamen skal være en støtte dersom elevene eller de voksne deltakerne for eksempel har behov for å sjekke stavemåter og fakta, eller henviser til kilder når de svarer på oppgavene.

Nasjonale føringer for nettbaserte hjelpemidler

Føringene beskriver hva skoleeiere og skoleledere har ansvar for.

Skoleeiers ansvar

Skoleeier skal sikre at alle elever og voksne deltakere har tilgang på et avgrenset utvalg nettbaserte hjelpemidler under sentralt gitt eksamen.

Krav til antall nettbaserte hjelpemidler

Kravene til utvalget er at skoleeier som minimum skal gi tilgang til to faglig relevante nettbaserte hjelpemidler. Dette gjelder samlet for fagene med sentralt gitt eksamen, ikke for hvert enkelt fag. Dersom skoleeier vil gi tilgang til mer enn minstekravet, er det en øvre grense, samlet for alle fag, på 15 forskjellige nettbaserte hjelpemidler til sentralt gitt eksamen.

De nettbaserte hjelpemidlene kan for eksempel være ordbøker eller andre faglige nettressurser som er brukt i opplæringen. Ordbøker, uansett språk, vil telle som ett nettbasert hjelpemiddel. For eksempel vil noen elever eller voksne deltakere kunne ha behov for ordbøker på eget morsmål eller førstespråk. Dersom det tilbys en eller flere nettbaserte ordbøker som hjelpemiddel, må skoleeier altså tilby minst ett annet nettbasert hjelpemiddel i tillegg for å ivareta minstekravet.

Utarbeide en samlet oversikt

Kommunale skoleeiere skal utarbeide en samlet oversikt over hvilke nettbaserte hjelpemidler elevene og de voksne deltakerne i egen kommune skal få tilgang til under sentralt gitt eksamen. Skoleeier skal også følge opp at skolene gir elever og voksne deltakerne tilgang til disse hjelpemidlene. Friskoler og private skoler skal også utarbeide en slik oversikt. For å unngå store ulikheter mellom skoler, bør friskoler og private skoler gjøre seg kjent med hvilke nettbaserte hjelpemidler de offentlige skolene i samme kommune tilbyr.

Skoleeier skal samarbeide med skoleledere og faglærere i utvelgelsen av nettbaserte hjelpemidler, slik at elever og voksne deltakerne kan få tilgang til relevante nettbaserte hjelpemidler skolene har brukt i opplæringen. Skolene må få den endelige oversikten i god tid før eksamen.

Ikke mulighet for samhandling eller kommunikasjon

Skoleeier skal sørge for at de nettbaserte hjelpemidlene ikke åpner for mulighet til samhandling og kommunikasjon, og at elevene eller de voksne deltakerne ikke har åpen tilgang til internett. Ordbøker skal ikke ha mulighet for oversettelse av fraser eller hele setninger.

Tillegg til den samlede oversikten

Nettbaserte læremidler og lisenser kjøpt inn på skolenivå kommer i tillegg til oversikten som skoleeier har ansvar for. Det samme gjelder nettbaserte hjelpemidler som brukes til særskilt tilrettelegging.

Administrative og tekniske løsninger som er nødvendige for gjennomføring av eksamen skal heller ikke oppgis i oversikten over tillatte nettbaserte hjelpemidler.

Skoleleders ansvar

Skoleleder skal

- sørge for at elevene og de voksne deltakerne har tilgang til de nettbaserte hjelpemidlene på den felles oversikten fra skoleeier
- der det er relevant, sørge for at elevene og de voksne deltakerne har tilgang på lisensbaserte læremidler som skolen benytter i opplæringen
- sørge for at de lisensbaserte læremidlene er sikret mot samhandling og kommunikasjon
- sørge for at elever og voksne deltakere så tidlig i skoleåret som mulig får informasjon om hvilke nettbaserte hjelpemidler de kan bruke på eksamen, og at de får opplæring i hva som er hensiktsmessig hjelpemiddel- og kildebruk under eksamen
- samarbeide og gi innspill til skoleeier om aktuelle nettbaserte hjelpemidler til eksamen

På samme måte som tidligere må påkrevde offline-programmer i enkelte fag, for eksempel graftegner, være lastet ned på hver PC i forkant av eksamen.

Det er fremdeles skoleleders ansvar å sørge for særskilt tilrettelegging under eksamen etter søknad (se § 3-32 i forskrift til opplæringsloven og § 3-30 i forskrift til friskoleloven).

Mulige konsekvenser dersom elevene ikke får tilgang til de nettbaserte hjelpemidlene

Dersom skoleeier eller skolen ikke ivaretar føringene for antall nettbaserte hjelpemidler, kan det bli regnet som formell feil under eksamensgjennomføringen. Utdanningsdirektoratet kan i så fall annullere eksamen (se § 3-37 i forskrift til opplæringsloven og § 3-35 i forskrift til friskoleloven).

Dersom skoleeier i forkant av eksamen er kjent med at nettilgangen under eksamen vil være svært dårlig, bør skoleeier sørge for en reserveløsning. Dette kan for eksempel være å legge hjelpemidlene offline.

Under eksamen kan det være stor pågang på enkelte nettsider, og dette kan føre til at nettsidene henger eller oppleves som trege. Et tiltak for å forebygge slike problemer kan være at skoleeier for eksempel åpner for flere ordbøker.

Bakgrunn for de nasjonale føringene

Siden innføringen av Læreplanverket for Kunnskapsløftet har det skjedd en utvikling mot at stadig flere læremidler, oppslagsverk og ordbøker er nettbaserte. Fra våren 2015 ble det derfor åpnet for at elevene og de voksne deltakerne kunne få tilgang til noen utvalgte nettbaserte hjelpemidler under eksamen. Nytt fra våren 2018 er at det blir obligatorisk for skoleeiere å tilby et avgrenset utvalg nettbaserte hjelpemidler med utgangspunkt i nye nasjonale føringene.